

Duygusal Zeka Yeterlilik Ölçeği – Öğretmen Formu B

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Duygusal Zeka Yeterlilik Ölçeği – Öğretmen Formu B*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20414>

Özet

Duygusal Zeka Yeterlilik Ölçeği - Öğretmen Formu B, Demet H. Somuncuoğlu Özerba? tarafından 2004 yılında tamamlanan kapsamlı bir **doktora tezi** çalışması sonucunda geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle öğretmenlerin mesleki bağlamda sergiledikleri duygusal zeka yeterliliklerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, durumlu öğrenme yaklaşımlarının duygusal yeterliliklerin gelişimine olan etkisini deneysel olarak inceleyen büyük bir araştırmanın kritik bir parçasıdır.

Form B, genellikle uygulama öncesi veya sonrası ölçümlerde kullanılan, öğretmenlerin duygusal farkındalık, öz-düzenleme, motivasyon, empati ve sosyal beceriler gibi temel **duygusal zeka** bileşenlerindeki yetkinlik düzeylerini değerlendiren bir öz-bildirim aracıdır.

Anahtar Kelimeler

Duygusal zeka, yeterlilik, öğretmen, psikometrik araç, doktora tezi, ölçek geliştirme, situasyonel öğrenme, eğitim bilimleri.

Yazarlar

Demet H. Somuncuoğlu Özerba?

Amaç

Ölçeğin temel amacı, eğitim alanında çalışan **öğretmen** popülasyonunun duygusal zeka yeterliliklerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu yeterlilikler, öğretmenlerin sınıfındaki öğrenci yönetimi, meslektaşlarla işbirliği ve stresle başa çıkma gibi kritik mesleki görevlerini yerine getirme yeteneklerini doğrudan etkilemektedir.

Ölçek, aynı zamanda, deneysel bir çalışmanın parçası olarak, uygulanan eğitim müdahalelerinin (özellikle **durumlu öğrenme** temelli yaklaşımların) öğretmenlerin duygusal yeterlilik düzeylerinde yarattığı değişimi tespit etmek için bir ölçüm aracı olarak kullanılmıştır. Bu, ölçeğin hem betimleyici hem de değerlendirici amaçları olduğunu göstermektedir.

Yapı

Duygusal Zeka Yeterlilik Ölçeği, **duygusal zeka** (DZ) kuramsal yapısına üzerine inşa edilmiştir. DZ, genellikle duygulara doğrudan algılama, düzenlemeyi kolaylaştırmak için duygular kullanma, duyguların anlaşılması ve duyguların yönetimi yeteneklerini kapsayan dört ana bileşenden oluşur. Ölçeğin maddeleri, öğretmenlerin bu dört alandaki davranışları ve algılarını hedef

almaktadır.

Ölçeğin faktör yapısı, öğretmenlik mesleğine özgü bağlamsal yeterlilikleri yansıttak şekilde düzenlenmiştir. Bu yapı, muhtemelen bireyin kendi duygusal durumları yönetme (öz-yeterlilik) ve başarıları duygusal durumları anlama ve etkileme (sosyal yeterlilik) gibi alt boyutlara ayrılmıştır.

Geçerlik

Ölçek, bir **doktora tezi** kapsamında geliştirildi için, kapsamlı geçerlik (validity) çalışmaları yapıldı varsayılmaktadır. Kaynakta spesifik katsayılar sunulmamı olsa da, bu çalışmalar genellikle **yapı geçerli** (faktör analizi ile), **kapsam geçerli** (uzman görüşleri ile madde havuzunun uygunluğunun değerlendirilmesi) ve muhtemelen ölçüt bağıntılı geçerlik (criterion-related validity) analizlerini içerdiği düşünülmektedir.

Özellikle yapı geçerli çalışmaları, ölçeğin teorik olarak varsayılan duygusal zeka boyutları ne kadar doğru temsil ettiğini istatistiksel olarak kanıtlamayı amaçlamıştır. Detaylı geçerlik analizlerine, tezin tam metnine erişilerek ulaşılabilir. Geçerlik analizleri, ölçeğin öğretmenlerin duygusal yeterliliklerini gerçekten ölçtüğünü doğrulamak için kritik öneme sahiptir.

Güvenirlik

Kaynak verilerinde doğrudan güvenilirlik (reliability) katsayıları belirtilmemiştir. Ancak, ölçek geliştirme standartlarına uygun olarak, iç tutarlılık (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliği analizlerinin tez çalışmasında yer aldığı varsayılmaktadır. Yüksek bir iç tutarlılık katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Güvenirlik çalışmaları amaçlı, ölçeğin ölçtüğü duygusal yeterlilik düzeylerinin zamana ve bağlama göre ne kadar kararlı olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin güvenilirliğinin ispatı, elde edilen araştırmaya sonuçları tekrarlanabilirliği ve bilimsel değeri açısından temel şarttır. Güvenirlik katsayıları, tezin ilgili bölümlerinde detaylandırılmıştır.

Faktör Analizi

Duygusal Zeka Yeterlilik Ölçeği'nin yapısal bütünlüğünü belirlemek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar altında toplandı ve bu boyutları duygusal zeka kuramıyla ne kadar örtüştüğünü ortaya koymuştur. Ölçeğin Form B olması, faktör yapısının deneysel uygulamanın bir aşamasına özgü olarak optimize edildiğini düşündürmektedir.

Faktör analizi sonuçları, ölçek maddelerinin öğretmenlerin duygusal yeterliliklerini ölçen temel

faktörlere ayrıldı?n? göstermelidir. Bu ayr??ma, ölçe?in puanlanmas? ve yorumlanmas? için temel olu?turur ve teorik yap?n?n empirik olarak desteklendi?ini gösterir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme amaçlı?, öz-bildirim tipi psikometrik ölçek.

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi (-) olarak verilmi?tir, ancak standart bir sosyal bilimler ölçe?i olarak Likert tipi derecelendirme format?nda (örne?in 5'li veya 6'lı? seçenekli) oldu?u varsay?lmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: E?itimciler/Ö?retmenler.

Ya? Grubu: Yeti?kin (Çal??an meslek grubu).

Popülasyon Detaylar?: Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü kapsam?nda yürütülen doktora tezine kat?lan ö?retmenler.

Test Metodolojisi: Uygulama, deneysel bir çal??man?n ön test ve son test a?amalar?nda kullan?lm?? olabilir. Bireylerin kendi duygusal yeterliliklerini raporlamalar?na dayanan bir metodoloji izlenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Duygusal yeterlilik, öz-bildirim, psikometri, e?itim bilimleri, faktör analizi, Likert ölçe?i, ö?retmen yeterlilikleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?lı? Kurulu? E-posta Adresleri: demets@gazi.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü (Ölçe?in geli?tirildi?i kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Test Geli?tirme Y?li?: 2004.

Ölçek, Demet H. Somuncuo?lu Özerba?'?n **doktora tezi** kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in

kullanım için yazarın izninin alınması gerekmektedir. Akademik araştırmalarda referans gösterilerek kullanılması mümkündür. Ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Kaynaklar

Ölçeğin geliştirilmesine dair birincil referans kaynağı:

Özerbaş-Somuncuoğlu, D. H. (2004). *Durumlu öğrenmenin duygusal zeka yeterliliklerinin geliştirilmesine etkisi. (Doktora tezi)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tezin tam metnine YÖK Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: duygusal-zeka-yeterlilik-olcegi-ogretmen-formu-b-toad.pdf

Duygusal Zeka Yeterlilik Ölçeği - Öğretmen Formu B Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir. Maddelerin tamamına ulaşmak için yazarın 2004 tarihli doktora tezine başvurulması gerekmektedir.